

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Caput I. Occurritur locis de probabilitate, quæ an Amadæo falsata obiicit
Baronius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

rita sunt quibus scater interpolationibus, &c. Enormia annotabo, & cum unica sit assequenda veritatis ratio, mendaciorum vero nullus finis, aut modus, videtur nullum genus falsationum, in obscurandis & traducenda nostra Theologia Morali omisissis adversariis. Multa scriptorum lacescit loca, plura ad suam causam ascescit, utrumque malis artibus tentat, eorum verba trunecat, vel fraude depravat, vel præter ipsorum mentem ad suum sensum detortis interpretationibus trahit. Hactenus Baronius, quæ si probanda suis locis non suscepisset, vapulare facile non posset; nam fides penes ipsum maneret, quæ infallibilis ad instar æmulis Societatis haberetur. Sed incaute trunicam exiit, dum locorum syllabum exscripsit, & defectus adnotavit, ex quibus ipsæ apertissimæ fraudis, & calumnix convincendus venit.

CAPVT PRIMVM.

Occurritur locis de probabilitate, quæ ab Amadao falsata obijcit Baronius.

ERUM syllabum præmittit, remittens Lectorem ad operis paginam, ubi & locum adducit, & in quo falsatus sit, conatur ostendere.

Pag. 13. & 14. Celebris locus D. Thomæ, Quodlib. 8. art. 13. falsatus, & præter ejus mentem explicatus.

Pag. 16. Mala fide relatus Sotus, & sequenti, perperam reprehensus Cajetanus.

Pag. 37. Antoninus truncatus, & præter ejus mentem explicatus, sicut Albertus Magnus.

Pag. 38. Sylvestre. Pag. 40. Alvarez truncatus.

Pag. 43. Nunno extra mentem citatus.

Pag. 44. & 45. Ildefonsus truncatus.

Pag. 47. Martinez præter ejus mentem explicatus.

Pag. 48. Paulus de Blanchis extra Thesim citatus, & ibidem Ludovicus Lopez truncatus.

Pag. 101. D. Thomas, & Cajetanus depravati.

Pag. 330. Suppressus per fraudem insignis locus Cajetani de opinionis pro lege delectu.

Hæc sunt loca, quæ de Opinionum probabilitate ab Amadao falsata, & truncata Baronius obijcit. Qua fide expende, ex his, quæ subjicio.

In portu impiegit Baronius. Infelix prælagium: Nam à pag. 21. usque ad 50. non disputat contra Amadaum, sed contra Patrem Dechamps in questione facti instituta in suis in Jansenium libris, ubi cum pro se adduxisset D. Antoninum, Albertum Magnum, Sylvestrum, Alvarez, Nuanum, Ildephonsum, Martinez, Paulum de Blanchis, & Ludovicum Lopez: hos omnes mala fide à Dechamps fuisse adductos, paginis citatis, contendit Baronius. An jure: meum non est; sed solum admonere Lectorem, ad hortorem ei incutiendum, tot falsarum citationum cumulo, in syllabo contra Amadaum, præfatos Doctores recensuisse; quasi nil faceret, citationes falsas erimposuisse, ni Authores etiam imposteret. Hinc vellem bonam deinceps Baronii fidem, Eminentissimi Domini agnoscant, & ad alia observent.

Solum ergo contra Amadaum falsata, & depravata obijcit D. Thomæ, & Cajetani loca, pag. 13.

& 14. & pag. 101. & 330. & Sotum, pag. 16. Quodlib. 8. art. 13. respondendo.

S. I.

CElebrem D. Thomæ locum de probabilitate Quodlib. 8. art. 13. falsatum, & præter ejus mentem explicatum, expostulat Baronius, dicens: Locum D. Thomæ ex Quodlib. 8. art. 13. refert Amadaus in sua Opinione probabili, num. 6. &c. Hinc fidei Guimenii pello, qui locum D. Thomæ tacito exemplo, quod locum ignorantis rerum facti, omnino corruptum,

Locus autem D. Thomæ hic est. (Hic quod agitur contra legem, semper est malum, nec excusatur, per hoc, quod est secundum consuetudinem, &c.) Dicendum ergo est, quod quando sunt due, quænes contrarie de eodem, oportet esse alteram veram, & alteram falsam. Aut ergo ille, qui facit contra opinionem Magistrorum, utpote habendo præter præbendas, facit contra veram opinionem, & licet cum faciat contra legem Dei, non excusatur à peccato, quamvis non faciat contra consuetudinem. Hunc D. Thomæ locum ex Quodlib. 8. art. 13. falsatum, & corruptum, dicit Baronius, eo quod Amadaus tacuerit exemplum, quod ibi (inquit) perbet D. Thomas, ab ignorantia rerum facti. Sed non verbo respondeo D. Thomam in toto art. 13. nullum exemplum adducere ab ignorantia rerum facti. Omnes qui legerint, in testes advoco. Videtur adnotum Veneta anno 1593. Adde nec ad sem, quam in petra cat, exemplum illud facere, qui quærit de de veritate opinionum circa legem: (Verum, scilicet, qui habet plures præbendas peccat?) In qua, cum hinc inde in varias opiniones circa istos dicitur Doctores, respondet Angelicus Doctor, peccaturum, si contra veram re ipsa opinionem placeat retineat. Quia cum faciat contra legem Dei, non excusatur à peccato, quamvis non faciat contra consuetudinem. Extra rem ergo omnino erat exemplum de ignorantia rerum facti. Quod proinde D. Thom. non adducit, & consequenter nec Amadaus tacuit. Nulla ergo fuit loci corruptio.

Instat Baronius fuisse præter ejus mentem locum D. Thomæ locum explicatum. Sed quidem Amadaus è proprio penitus nullam explicationem deprehendit, sed eam adhibuit, quam celebres Dominici, M. Fumus, M. Bartholomæus de Ledesma, M. Joannes Martinez de Prado, M. Martinus de Ledesma, M. Joannes Nider, qui asserit. (Hæc verba D. Thomæ non posse intelligi nisi de illis, ubi manifeste patet ex Scriptura, vel Ecclesiæ determinatione, quod sit contra legem Dei. Et non de illis, intelligitur, illud non apparet, sicut se ipsum declarare videtur. Quodlib. 3. art. 10. Alias enim sibi contradiceret in eodem libro, quod non est credendum.) Hæc explicationi adhæsit Amadaus. Quam etiam invenio apud D. Antoninum, & Sylvestrum, illum referentem, verb. Opinio, quasi. i. ubi sic. (In spectantibus ad fidem, aut mores, S. Thomas dicit, quod tales non excusantur in his, quæ sunt manifestæ, & clare determinata alicubi. Quo etiam modo attende) Secundum Archiepiscopum, intelligitur, cum dicit, quod in opinionibus, faciens contra verum, licet non contra conscientiam, non excusatur à præcepto: puta habendo plures Præbendas, quia facit contra legem Dei, inquit, contradiceret sibi in eodem libro, quod non est credendum: & est verum, quia in talibus non excusatur ignorantia, Panormitanus verò, (qui asserit)

excusari à peccato, qui sequitur opinionem alicujus Doctoris, licet postea appareat esse falsam (loquitur in obliquo, & est verum.) Sic Sylvest. *supr.* Videatur etiam verb. *Ignorantia*, num. 27. & verb. *Scrupulus* 1. & verb. *Marr.* 8. *quest.* 13. Ex quibus evidenter constat celebrem D. Thom. locum, ex *Quolibet* 8. art. 13. nec falsum, nec corruptum, nec præter mentem D. Thom. ab Amadæo fuisse explicatum.

Locum alium D. Thomæ in confirmationem præfate explanationis adducit etiam Amadæus *sup. tract.* de *Opin. probabili*, prop. 1. num. 6. ex *Quodl.* 8. art. 15. ubi ait: Quod error conscientie habet vim excusandi, quando procedit ex ignorantia ejus, quod quis scire non potest, vel scire non tenetur, sed quando ipse error peccatum est, ut cum procedit ex ignorantia ejus, quod quis scire tenetur, & potest. Quæ doctrina est verissima, & pluribus in locis ab Angelico Doctore tradita. In hoc ergo art. 15. in exemplum ignorantie excusantis à peccato, (quam invincibilem vocat libi) adducit ignorantiam rerum facti, quia notior est, & passim obvia. (Uti si quis, inquit, intendere accedat ad uxorem suam, & alia ei supponeretur, eo nesciente.) In exemplum verò ignorantie vincibilis non excusantis à peccato, (quia & ipsa propter negligentiam peccatum est) advocat ignorantiam rerum juris naturalis sub lethali prohibentis fornicationem, Mortaliter, inquit, peccaret: (Licet crederet fornicationem simplicem esse peccatum veniale.) Est enim clarè, & expressè alicubi determinatum esse mortale, & secundum Ecclesiæ consuetudinem omnibus fidelibus sufficienter propositum. Non tamen propter negat Angelicus Doctor, de apicibus juris naturalis, posse etiam dari ignorantiam invincibilem excusantem à peccato, ut constat ex his, quæ habet 1.2. *quest.* 100. art. 11. ubi tria distinguens præceptorum Moralium genera, tertio loco ait: Quædam verò, sunt quorum ratio non est adeo cuiuslibet manifesta, sed solum Sapientibus, & ipsa sunt præcepta Moralia superaddita Decalogo, tradita à Deo populo per Moysen, & Aaron.) In quorum exemplum adducit fornicationem, & usuram, cui consentit Vincentius Baronius *disp.* 4. *sect.* 1. fol. 134. Ubi notus est in probando contra Wendrickium dari posse ignorantiam invincibilem. (In remotissimas juris naturalis simbras, quales à Decalogo sepositas, Scriptura de usuris tradit.) Quod iterum contra eundem premit fol. 394. & 395. & 396. ex quibus constat juris etiam naturalis, quoad remotiores conclusiones, ignorantiam invincibilem possibilem concedere D. Thom. & ex illo Baron. Quos plures Theologi sequuntur. Lorea 1.2. *tom.* 2. *disp.* 30. de peccatis, memb. 2. Valq. 1.2. *tom.* 1. *disp.* 122. Diana 3. *part.* *tract.* 4. *resp.* 108. Sotus de *justit.* lib. 5. *quest.* 1. art. 5. in fine, & alii.

In prædicto ergo D. Thom. loco, ex art. 15. citato, omittit Amadæus exempla, quibus Angelicus Doctor doctrinam universalem, circa ignorantiam vincibilem, & invincibilem tradidit, dicens hanc excusare à peccato, scilicet illam; quia alia est ejus, quod quis scire potest, & tenetur; alia vero ejus, quod scire non potest, quæ cum tam rerum juris, quam facti, juxta D. Thom. contingere possit: Ideo tam ad res facti, quam juris, doctrina ejus generalis in hoc art. 15. & aliis locis tradita, ab omnibus Theologis extenditur. Si enim ignorantia invincibilis sit, fide sanctum est à peccato excusare, si facti sit, si juris. Idque intendit D. Thom. ut certum statuere, sicut & ignorantiam vincibilem, tam facti, quam juris non excusare, licet claritatis gratia in exemplum invincibilis, ignoran-

Part. II.

tiam rerum facti, & in exemplum vincibilis, ignorantiam juris adduxerit. Quorum meminisse, nisi ad replendam paginam, non putavit necessarium Amadæus, contentus habere principium hoc inconcussum ex D. Tho. & omnium doctrina: quamcumque ignorantiam ejus quod quis scire non potest, seu ignorantiam inculpam, excusare à peccato. Hanc autem Theologi communiter intervenire asserunt, in concursu opinionum contrariarum probabilium, (quorum aliquos refert Amadæus, ubi *supra*) sive opiniones sint facti, sive juris. Jam ergo in quo defecit Amadæus in locis D. Tho. citandis? In quo falsavit, & corrupti, aut præter mentem explicavit? Quandoquidem expressam Angelici præceptoris sententiam à peritioribus Thomistis explicatam proponit.

§. II.

Scitum mala fide relatum, *dist.* 18. *quest.* 2. art. 5. ad 5. pro opinione asserente licitum esse amplecti opinionem probabilem inter Doctores probatæ autoritatis, ex postulat Baronius, pag. 16. Cum Dominici, inquit, hoc dogma inconcussum habeant: Quod agitur contra legem (hoc est re ipsa) semper esse malum, nec excusari per hoc quod sit secundum conscientiam, quamcumque probabilitate munitam. Mirabile quidem dictum! cum ferè omnes Dominicani doceant, qui sequitur opinionem probabiliorum, (& secundum plures, etiam minus probabilem) semper excusari à peccato: & tamen non raro opinio probabilior, falsa est coram Deo, & consequenter operatio re ipsa contra legem. Adde ferè nullam reperiri opinionem faventem libertati, apud Amadæum, quæ unum, aut plures Dominicanos pro se non habeat; qui proinde dogma illud inconcussum non admittunt. Sed quidquid de his sit, Magistrum tamen Sotum pro dogmate illo stetitisse, & solum asseruisse loco citato licitum esse adhærere opinioni probabili, si pro lege militet, non verò si pro libertate, contendit, sed frustra, Baronius. Quia ut constat aperte ex casu in controversiam ibi adducto, indiscriminatim loquitur M. Soto, tam de opinione probabili pro libertate, quam de opinione pro lege. *Questio* enim erat: (An Confessarius teneatur absolvere pœnitentem, qui non secum consentit volens manere in contractu, quem contra ipsius opinionem putat, non esse usurarium?) En pœnitens sequitur opinionem faventem libertati, Confessarius verò pugnantem pro lege. Et tamen in hoc casu, asserente Contrado, Sacerdotum ordinarium teneri præfatum pœnitentem absolvere, non verò Sacerdotem delegatum, Respondit M. Sotus: Nullum esse faciendum discrimen. (Sed hoc solum distinguendum, an opinio pœnitentis sit probabilis inter Authores probatæ autoritatis, necne? Si opinio, inquit, illa est probabilis, tunc Sacerdos, sive Ordinarius, sive delegatus tenetur eum absolvere) subiectens infra. (Quamvis Sacerdos existimet opinionem esse falsam, &c. Si quidem propter probabilitatem excusatur ille à culpa.) Quam doctrinam ipse explicat, & confirmat adducto, claritatis gratia, exemplo alio de opinione probabili militante pro lege, ut utriusque eandem esse rationem ostenderet, nullum constituens discrimen inter unam, & alteram opinionem probabilem, sive enim pro lege, sive pro libertate militet, hoc solum distinguendum putat. (An opinio sit probabilis inter Authores probatæ autoritatis, necne?) Ideoque si probabilis sit, tam in uno, quam in altero casu absolvendum tradit. Aliàs negasset posse pœnitentem absolvi, quando

L

vellet

vellet manere in contractu, quem contra opinionem Confessoris, pro lege, putat non esse usurarium, ut negavit Baronius, & qui cum eo senserunt, non licere amplecti opinionem probabilem faventem libertati. Est ergo evidens M. Sotum bona fide ab Amadæo citatum, & pro opinione, cui adscribitur, militasse.

§. III.

Divum Thomam, & Cajetanum ab Amadæo depravatos, dicit Baronius fol. 101. In quonam? Quod exipsis, inquit, intenter probare iudicium probabile synonymum esse cum certa, & firma credulitate. Sed boni ipsius venia, infideliter refert. Ly enim certa, apud Amadæum non reperitur. Nec sine fundamento intendit probare, quod ibi proposuit: nam expressè id assentit M. Serra, & D. Thomam sic exponit. Amadæi verba, *tract. de Matrim. Prop. 2.* hæc sunt. (Firma credulitas idem est apud Thomistas, ac iudicium probabile, ut videre licet apud Magistrum Serra. 2.2. *quest. 33. art. 7.* ubi explicans illa D. Thomæ verba: *Nisi forte aliquis firmiter existimaret*, sic inquit. (Nisi fortè existimaret firmiter, id est, prudenter, & probabiliter) Ergo, ut explicat M. Serra, firma credulitas, vel existimatio, idem est apud D. Thomam, ac iudicium prudens, & probabile. In nullo ergo D. Thomas depravatus est. Idem prorsus de Cajetano dico, ex quo, vi argumenti, idem sentire intulit Amadæus: Docuit enim firmam credulitatem quandoque stare absque iudicio assertive quid in corde determinante, unde apertè illam admittit comparabilem cum iudicio formidoloso, sive prudenti, & probabili, sive imprudenti, & temerario. Quod autem cum imprudenti, & temerario firma credulitas comparatur, tradit expressè in sum. verb. *Iudicium temerarium*, dicens? *Si autem iudicat de peccato mortali, & non assertivè in corde suo determinat, quamvis credat firmiter, & temerarie, non peccat.* Poterit ergo potiori jure firma credulitas stare cum iudicio prudenti, & probabili, quo assertivè, & certo aliquid in corde determinatur. Hoc utitur discursu Amadæus, ex Thomistarum Doctrina, ad exponendum Sylvestrum, ne sibi contradicat, dum jam firmam credulitatem, jam opinionem probabilem de morte conjugis, ad secundas nuptias exigit, quia firmam credulitatem prudentibus conjecturis innixam, cum opinione probabili, aut probabiliori confundit.

§. IV.

Denique, fol. 330. conqueritur Baronius, suppressum per fraudem ab Amadæo, insignem locum Cajetani de opinionis pro lege delectu. Verum ibi exprimere, ad rem non erat; quia in conclusione Opusculi non agebat Amadæus de opinionibus eligendis, sed de alienis non prohibito reprobandis, pro quo adducit Cajetanum carpentem eos, qui nimis firmiter suis opinionibus adherentes asserunt ut certum, & indubitatum, quod est intra latitudinem opinabilem. Quod incurrit Baronius, cum asserit ut dogma certum, & inconcussum apud Dominicanos, opinionem pro lege, etsi minus probabilem debere ex præcepto anteponi opinioni probabiliori faventi libertati. A quo innumeros ex hac Familia, & in opinando dissentire, & in operando deficisse, notissimū est. Omitto Cajetanum in loco illo, quo Baronius putat tradidisse obligationem eligendi opinionem

pro lege, non fuisse loquutum, quando contrarius sit probabilior. Imò nec quando probabilis, ut expressè dicit M. Acacius de Velasco, apud Amadæum, *tract. de opin. probab. Prop. 1.* (En realidad de verdad habla Cajetano en este lugar de opinion probable, sino de qualquiera opinio, aunque no sea probable, lo qual es manifesto.) Sic exponit Acacius Cajetanum dicentem: *In operando, nisi tutiorem partem diligendo, non licet opinionem cuiusque sumere.* En ab Amadæo nihil suppressum.

Dedi loca, quæ de probabilitate opinionum, falsata ex postulavit Baronius, ejus fides ex dictis omnino elevata manet, ad alia non meliori objecta procedamus.

CAPUT II.

Respondetur locis, quæ ex Tractatu de Peccatis, ab Amadæo depravata, dicit Baronius.

- Pag. 64. Corruptus insignis locus D. Thomæ, & truncatus de aliena mortis desiderio.
 Pag. 65. Mala fide citatus S. Vincentius, Zanardus, & Serra.
 Pag. 70. D. Thomas perperam citatus à Sanchez & Amadæo.
 Pag. 88. Immanis corruptela principiorum D. Thomæ.
 Pag. 103. Calumnia in Corradum, & Sylvestrum, tractatus illorum verbis.
 Pag. 121. D. Thomæ locus de Electis perperam à Dianis, & Amadæo lacesitus.
 Pag. 126. Mens Cajetani malè explicata de præceptis ecclesiæ.
 Pag. 140. Calumnia illata Banneſio de aggressione preveniendo.
 Pag. 153. Holcot malè lacesitus.
 Pag. 164. Falsati D. Thomæ, & Sylvestri.
 Pag. 166. Cajetanus.
 Pag. 168. Banneſius, & Soto falso accusati.
 Pag. 175. Soto illata calumnia ex Montepieratii.
 Pag. 178. Cajetano.
 An ex postulationibus his eadem, ac præcedentibus debeat fides? Constat legenti, si linguas perstringamus.

§. I.

Corruptum, & truncatum insignem D. Thomæ locum de alienæ mortis desiderio, conqueritur Baronius Pag. 64. An jure? Videtur Amadæus *tr. de peccatis, Prop. 3.* Ubi ex duplici Divi Thomæ loco: alio 2.2. *quest. 76. artic. 1.* alio ex 3. *sentent. dist. 30. quest. 1. artic. 1. ad 4.* contendit probare, licet utile desiderant. Ad idque adducit verba D. Thomæ, *quest. 76. citata dicentis: Si aliquis imparet, vel optaret malum alterius sub ratione boni; sic licetum esset malum alterius, quod est in fine corporis.* Hunc locum truncatum, ex postulat Baronius, ut quod Amadæus omiserit verba, quæ in fine corporis subnectit D. Thomas, quibus mentem suam exemplo adjuncto explicat, v.g. *Cum quis optat peccatum propter utilitatem, aut aliquod impedimentum, ut mori pati aegritudinem, aut aliquod impedimentum, ut mori efficiatur, aut saltem, ut ab aliorum nocentibus*